

Gemeente van Christus,

De bijbelkringen dit seizoen zijn aan de hand van een boekje bezig met een aantal gelijkenissen uit het evangelie naar Mattheüs. En elke keer voorafgaand aan een nieuwe bijbelkringavond is er een preek over het gedeelte dat aan de orde komt, soms is die preek in de avond en soms in de morgendienst.

Het aardige hiervan is ook dat je als predikant als het ware gedwongen wordt over een voorgegeven gedeelte te preken. Een gedeelte dat je misschien niet zou hebben uitgekozen maar je wordt uitgedaagd je tanden er in te zetten, je te verhouden tot een bepaald gedeelte.

Het bezig zijn met deze gelijkenis brengt ons bij actuele dingen. Het gaat om die grote graag hoe het zit met het kwaad in de wereld en hoe ga je om met het kwaad. En dat kwaad laat zich ook zien in deze tijd, denk natuurlijk aan de oorlog in Oekraïne maar ook de onrust in ons land, in de politiek.

De gelijkenis van de tarwe en het onkruid begint ermee dat er iemand is die goed zaad zaait in zijn akker. Het goede zaad zijn volgens de uitleg in vs. 38 de kinderen van het Koninkrijk. De gelijkenis begint dus heel positief. In de vorige gelijkenis van het zaad zagen we dat niet al het zaad goed terecht komt, er was zaad dat gelijk werd weggepikt door de vogels, er was zaad dat geen wortel kon schieten omdat het op steenachtige grond terecht kwam, er was zaad dat verstikt werd door de dorens. Maar hier zien we dus dat er goed zaad gezaaid wordt en dat zijn de kinderen van het Koninkrijk. Er is dus vrucht. De verkondiging heeft effect, er komen mensen tot geloof, dat is goed nieuws. En deze gelijkenis, de uitleg ervan eindigt straks heel ook positief in vs. 43.

Het positieve staat dus voorop. Dat is wel goed om vast te houden. Want je kunt soms denken het kwaad is oppermachtig en dat je het goede niet meer ziet in de wereld. Maar het kwaad komt als tweede, het heeft niet de eerste plaats, het heeft niet het eerste woord en straks ook niet het laatste woord.

Als eerst het goede zaad gezaaid is, komt de vijand en zaait onkruid tussen de tarwe. Ja dat is typisch het werk van de boze, die parasiteert [moeilijk woord] betekent leeft op kosten van het goede. Kan alleen maar kapotmaken wat goed is en brengt zelf niets positiefs voort. En dat onkruid zijn volgens de uitleg van de gelijkenis de kinderen van de boze.

Een bekende uitspraak van Maarten Luther is: Waar God een kerk bouwt, bouwt de duivel er een kapel naast. Daar moet de kerk ook niet raar van opkijken. Het goede zaad dreigt meteen verdrongen te worden. Het goede, het mooie van het geloof dreigt meteen ongedaan gemaakt te worden door tegenkrachten.

De duivel wil het werk van God meteen dempen. In Gz. 316 dat we zongen – een indrukwekkend lied wordt volgens mij weinig gezongen –: “Bewaar uw kerk, zij is benard [in het nauw], en maak ons van de vijand vrij.”

De kinderen van het Koninkrijk de gelovigen dreigen meteen beïnvloed en weggetrokken te worden door de boze, door de kinderen van de boze. Dat is dus gaande. Die willen de akker kapot maken en de akker is de wereld lezen we. Wat wel gelukkig is, dat er staat in vs. 24 dat de zaaier goed zaad zaaide in *zijn* akker. De wereld is dus niet van de *boze*, de wereld is van God.

Maar voelen wij dit, voelen wij die druk, de zuigkracht van de boze, die de gemeente van Christus in zijn greep wil nemen. Die ons wil beïnvloeden, die ons geloof wil verstikken, die wat wij van God en Jezus geleerd hebben wil vervangen door een ander denken, een ander handelen.

Want dat is ook waar die slaven van de heer des huizes zo over inzitten. Dat dat onkruid een gevaar betekent voor de tarwe en voor de akker. Voor Gods goede bedoeling met deze wereld. De slaven zien dat ideaal van het Koninkrijk van God in gevaar komen. En dat mag niet gebeuren. Ze zijn zelf zo gegrepen die slaven, die discipelen door het nieuwe, het positieve wat Jezus brengt.

En dan zeggen ze: "Heer, hebt u niet goed zaad in uw akker gezaaid?" Waar komt dan dit onkruid vandaan?" Ja dat is die grote vraag van alle tijden, waar komt het kwaad vandaan? Hoe kan iemand zo iets moois kapot maken en zo gemeen, 's nachts? Waarom moest die gasleiding de Nord Stream II onlangs gesaboteerd worden? En we weten nog steeds niet wie het gedaan heeft.

Dat is net als die gelijkenis, de boze komt 's nachts. Je weet nooit wie het kwaad gedaan heeft. Dat is altijd zo, wie het kwaad doet, wil daar niet mee voor de dag komen. Hoe anders is dat met degene die goed zaad zaaide. Het goede mag gezien worden. Het goede komt eerst. Het kwade heeft geen bestaansrecht in zichzelf, Het is iets van de nacht. Waarom maken mensen dingen kapot? Waarom maken mensen mensenlevens kapot? Waar komt dan dit onkruid vandaan?

En dan willen ze er op uit om het uit te trekken. Dat zien we ook wel gebeuren in de maatschappij. Om de schuldige op te zoeken en aan te pakken. En daar kan iets goeds in zitten. Net als bij de slaven. Dat het kwaad bestraft moet worden. Dat er recht gedaan moet worden aan slachtoffers. Dat burgers beschermd moeten worden enz.

Maar doe het niet zegt de heer des huizes. Waarom niet? Je mag geen eigen rechter spelen. Dat is vooruitgrijpen op wat Ik de Zoon des Mensen eens zal doen. Natuurlijk heeft de staat bevoegdheden om mensen gevangen te zetten, natuurlijk is er de rechtspraak maar we nemen niet zelf het recht in eigen handen. "Er komen tribunalen" is dan ook wel erg dreigende taal.

U zult zeggen, het recht in eigen handen nemen natuurlijk doen we dat niet. En dat geloof ik ook wel. Maar wat misschien wel gebeurt, is dat we mensen soms helemaal afschrijven. Dat we misschien tegen mensen aangelopen zijn, moeite hebben met mensen en wat dan wel gezegd wordt "we helemaal klaar zijn met iemand" maar dat is toch voorbarig.

De heer des huizes zegt, nee laat het staan opdat niet bij het verzamelen van het onkruid misschien tegelijk ook de tarwe wordt uitgetrokken. En dat is een vers dat ingewikkeld is, wat betekent het precies en wat betekent het niet?

Iemand zei eens tegen me, veroordelen van bepaald gedrag in de gemeente, uitoefenen van tucht dat kan eigenlijk niet gezien deze gelijkenis. Dat is vooruitgrijpen op die grote Dag. Maar dat kun je niet beweren want een paar hoofdstukken verderop in H18 lezen we ook een woord van Jezus en dat heeft te maken met tucht. "Als iemand gezondigd heeft, spreek hem erop aan en als hij niet wil luisteren laat hij dan voor u zijn als de heiden en tollenaar."

Nu is kerkelijke tucht een onderwerp apart, niet een makkelijk onderwerp zeker niet in deze tijd, dat vraagt een aparte preek maar voor dit moment: Je kunt de gelijkenis dus niet gebruiken om te zeggen het veroordelen van bepaald gedrag in de gemeente of het uitoefenen van kerkelijke tucht kan niet want dan bots je dus met een andere tekst uit hetzelfde evangelie en ook met andere gedeelten in het NT.

Dit is wel een belangrijk punt dat ik nu aanstip. Hoe ga je met de Bijbel om? Ik zie het wel gebeuren dat mensen bepaalde bijbelteksten gebruiken om daarmee hun eigen standpunt dat ze al hebben ingenomen te ondersteunen – en dat gevaar lopen we allemaal om te doen ik ook – maar de vraag is dan, lezen we de Bijbel ook nauwkeurig en vergelijken we ook tekst met tekst? Dat is ook belangrijk op een bijbelkring. Dat je niet alleen bezig bent met de vraag wat hoor ik in de tekst en wat vind ik mooi in de tekst maar wat staat er nu eigenlijk en wat vind ik *daarvan*? En natuurlijk is het ook een zoektocht wat er precies staat maar een bijbelkringavond is pas geslaagd als je ook echt dichterbij bij de kern van het Woord bent gekomen.

Dus deze tekst kun je niet gebruiken om te zeggen nou alles kan maar samen opgaan in de gemeente van Christus. Dat zou ook strijdig zijn met wat de evangelist Mattheus bezielt. Hij wil juist een alternatieve gemeenschap zijn die leeft van het woord van Christus.

Sowieso moeten we ook bedenken, in de gelijkenis is de akker allereerst de wereld (vs. 38) het gaat niet in eerste instantie over de kerk. Natuurlijk kan die wereld ook in de kerk komen en in ons eigen hart zitten het beeld van de gelijkenis laat juist zien dat de gemeente van Christus anders moet zijn dan de wereld, namelijk kinderen van het Koninkrijk.

Iemand zegt, je kunt de kerk niet zuiveren. Ook wordt weleens de uitdrukking van Jan Koopmans aangehaald: "De kerk is plek waar Christus met zondaren samenwoont". Nou heb ik altijd wat moeite met die uitspraak. En dan gaat het er mij niet om wat Koopmans daar precies mee bedoeld heeft maar hoe gebruik je zo'n uitspraak. Want die uitspraak op zich is niet verkeerd, zeker niet het is waar dat wij zondaren zijn allemaal, maar wat bedoelen we met die uitspraak? Het gaat mis als het een *legitimatie* is om *dat te zijn* en vooral dat te *blijven*, een plek waar zondaren samenwonen. Want dan mis je de bezieling van Mattheus om een gemeente te zijn die het Woord van Christus werkelijk ter harte wil nemen.

De gemeente van Christus wil wel een zuivere gemeente zijn, dat is haar verlangen, haar streven, haar roeping ook. Dat proef je juist in deze gelijkenis, het verdriet en de frustratie over het onkruid.

Maar dat lossen we niet op met vooruitgrijpen op het oordeel. En dat is wel wat de leerlingen willen doen. U moet weten, de mensen die het woord van Jezus horen over het Koninkrijk van God (bij Mt Koninkrijk der hemelen genoemd) die dachten als het Koninkrijk van God komt, dan wordt ook het eindoordeel voltrokken over alle tegenstanders van God. Zo dacht ook Joh. de Doper, in Mt. 3:12 : "Zijn wan is in Zijn hand en Hij zal Zijn dorsvloer grondig reinigen en Zijn tarwe in de schuur verzamelen en Hij zal het kaf met onuitblusbaar vuur verbranden". Vandaar dat hij later gaat twifelen of Jezus wel de Messias is omdat dat oordeel nog uitblijft en dat had hij wel verwacht van Jezus.

Nou dat is de sleutel om deze gelijkenis te begrijpen. De leerlingen willen het eindoordeel al in gang zetten. Het gaat er dus niet om dat je niet mag oordelen over het kwaad in de wereld en het gaat er niet om dat je niet mag oordelen over valse leer in de kerk of over zonde in de gemeente – zoals Jezus daarover schrijft in Mt. 18 bedoel ik dus – maar het gaat erom dat je niet zelf het eindoordeel in je eigen hand mag nemen. En dat is wel gebeurd in de geschiedenis, bij voorbeeld in de tijd van de Inquisitie dat ketteren gemarteld werden en op de brandstapel gebracht.

De heer des huizes zegt dus: "Nee opdat u bij het verzamelen van het onkruid niet misschien tegelijk ook de tarwe zelf uittrekt." Wat betekent dat nou vroegen we ons af? Dat onkruid ook wel dolik genoemd lijkt op de tarweplant. Dolik groeit overigens niet in Nederland, heb ik begrepen. De plant lijkt veel op de tarwe zeker in het begin. Daarom wordt er wel gezegd, ze moeten het niet uittrekken omdat je niet altijd het verschil kunt zien. Het kan ook zijn – en daar lijkt het meer op – dat de wortels van de dolik verstrengeld zijn geraakt met die van de tarweplant en dat je niet zonder schade voor de tarweplant het onkruid kan uittrekken.

Jezus zegt dus, wees voorzichtig, voordat je het weet raak je ook de tarweplant. En ik heb me afgevraagd wat betekent het dan dat je tarweplant zou raken want dat wordt niet duidelijk en ook niet in de uitleg van de gelijkenis.

Een belangrijke uitleg zegt, ja je kunt niet altijd goed het onderscheid zien wees daarom voorzichtig, je zou het goede zaad kunnen aanzien voor onkruid. Dat is natuurlijk wel een belangrijk punt wees voorzichtig met hoe je naar mensen kijkt, hoe je over mensen denkt, je hebt niet het totaaloverzicht. Dat heeft alleen God, die weet hoe iemand echt is. Waar wij in onze beperking heel veel zwart bij een ander kunnen zien, kan God veel meer wit zien. Hij heeft een totaalbeeld van iemand. Gelukkig maar.

In deze uitleg wordt daar nog verder op doorgeborduurd, we weten allemaal ook van onkruid in ons eigen leven, wees voorzichtig, het is allemaal niet zo zwart wit. Dat is op zich ook niet onwaar, welk onkruid groeit er tussen de tegels van ons eigen leven.

Een andere uitleg die ik tegenkwam wil ik toch ook noemen, je moet dit vergelijken met het verhaal van de verwoesting van Sodom en het hartstochtelijke gesprek dat Abraham daarvoor met God had. Dat God Sodom niet zou verwoesten omwille van 10 rechtvaardigen die nog in de stad wonen. Dus niet het onkruid uittrekken want je zou een rechtvaardige kunnen raken. In deze uitleg is het beeld wel meer zwart-wit en dat doet wel weer recht aan het beeld van de gelijkenis dat spreekt over tarwe en onkruid.

Hoe het ook precies zij, wat duidelijk is, er is die zorg voor de tarwe. Het oordeel dat die slaven zouden uitvoeren zou wel eens te rigoureuus kunnen uitpakken. Ook de goeden raken. De goeden onder de kwaden doen lijden. Daarom doe het niet zegt de Heer. Hij vertrouwt dat eindoordeel niet aan mensen toe. In onze hand is niet veilig. Gelukkig maar dat Hij daarover gaat. Gelukkig maar die zorg voor de kinderen van het Koninkrijk. God redt zelfs die ene rechtvaardige, Lot nog uit Sodom.

Laat ze samen opgroeien. En daar moeten we mee leren leven. En dat is een belangrijke lijn in deze gelijkenis. Als het gaat om wat deze gelijkenis ons te zeggen heeft. Soms is er dat ongeduld met dat kwaad. En dan weten we precies wie de kwaaddoeners zijn. En dan moeten die aangepakt worden.

Maar dan moeten we ermee leren leven dat nog niet alle kwaaddoeners berecht worden, dat nog niet al het kwaad kan worden uitgeroeid. Dat is de tijd waarin we nog leven als gemeente. En deze gelijkenis wil ons daarin bemoedigen om het vol te houden in het kwaad dat er is en blijft zolang de Mensenzoon niet is teruggekomen.

Voor bv Calvijn is deze gelijkenis vooral *bemoedigend* bedoeld voor de gemeente. Er is nog zonde en kwaad in de gemeente maar heb geduld. Die volledige zuiverheid en heiligheid in de gemeente waar je naar mag ja moet streven te beginnen bij jezelf! en Calvijn deed dat ook in Zijn gemeente – dat blijft staan – maar het is en blijft nog onvolkomen. En daarom ziet Calvijn het als bemoediging om het met die onvolkomenheid uit te kunnen houden. En dan kom ik weer bij dat Gz. 316 geef dat we het moedig volhouden in het kwaad dat ons omringt, en zongen we “wil allen trouw terzijde staan, die op Uw wegen willen gaan”.

En er zit nog iets in deze gelijkenis. En dat is het geduld dat de heer des huizes heeft met het kwaad en de kwaaddoeners. Hij wil zijn oordeel nog uitstellen. Dat is Zijn liefde, Zijn genade. Wij kunnen ongeduld ervaren met het kwaad maar Hij wil ons ongeduld temperen. Wij kunnen soms zelf klaar zijn met mensen en ons oordeel al geveld hebben maar Hij heeft een langere adem en kan ons ongeduld corrigeren.

Dit n.a.v. de gelijkenis zelf, in de uitleg van de gelijkenis in de vz. 36–43 wordt dan uitgebreider gesproken over het eindoordeel en met afschrikwekkende beelden. Ik vestig nog even uw aandacht op vs. 41 waar staat: "De Zoon des mensen zal zijn engelen uitzenden en zij zullen uit Zijn Koninkrijk verzamelen alle struikelblokken en hen die wetteloosheid doen".

Alle struikelblokken, dat betekent alle mensen die andere doen struikelen in zonden, die anderen tot zonde brengen, lees Mt. 18:6–9. Hoe vaak gebeurt het niet, dat mensen dingen doen omdat anderen hen dat voordoen, hen dat ingeven om te doen. Criminele bendes, drugskoeriers doen dingen in opdracht van anderen. Kinderen zien verkeerde voorbeelden en doen ze na. De Russische soldaten doen verkeerde dingen omdat er 1 persoon is die hun dit opdraagt. En ook in de gemeente van Christus kunnen dingen die gezegd worden, dingen die gedaan worden andere gemeenteleden tot zonde brengen. Goed om te bedenken. Dat is schadelijk.

De struikelblokken en die hen wetteloosheid doen dat heeft gelukkig geen toekomst. Daartegenover de rechtvaardigen. Ze zullen stralen als de zon. Gelukkig is dat perspectief er ook.

En dan eindigt Mattheus met de woorden: "Wie oren heeft om te horen, laat hij horen". De akker is de wereld en er is goed zaad, en er is onkruid. Er zijn de kinderen van het Koninkrijk en er zijn de kinderen van de boze dus het wordt toch wel zwart-wit neergezet. Eindelijk is het toch het een of het ander

En met die woorden "Wie oren heeft om te horen, laat hij horen" zegt hij eigenlijk en wat ben jij? Wil jij Jezus volgen, wil jij Zijn geboden doen, Zijn geboden doen vanuit liefde, vanuit je hart want dat is wat het evangelie naar Mt. ook benadrukt.

Of ben je uit op aantasting, verstoring, afbreuk doen aan het Koninkrijk van God? Wat leeft er in je hart? Wat laat je zien? Laat je dingen zien die eigenlijk van de Boze komen of wordt Christus zichtbaar in ons leven? Ben je iemand die vrucht draagt, 100 dan wel 60 dan wel 30% maar vrucht draagt.

Het antwoord op deze vraag, ben je goed zaad of ben je onkruid is belangrijk voor ons persoonlijk toekomstperspectief.

Maar Mattheus laat duidelijk zien aan welke kant de gemeente staat, *hoort* te staan.

Het goede zaad is gezaaid. De rechtvaardigen zullen stralen als de zon. Daar zorgt de Zaaier wel voor. Dat heeft de toekomst. Amen.